

A Párizs környéki békeszerződések

Új világot alakítottak ki a háborús győztesek által megfogalmazott diktátumok

Újság: Vásárhelyi híradó - **Rovat:** egyéb - **Oldalszám:** 9. oldal - **Dátum:** 2017.06.10

Trianon. Egy szó, amelyben szinte benne foglaltatik az egész XX. századi magyar történelem, pontosabban annak az 1920. június 4-ét követő, napjainkig terjedő időszaka.

A központi hatalmak I. világháborús vereségét követően a győztesek, az antanthatalmak a korábban hangoztatott, de 1918-ra már „teljesen elfeledett” békeelveiket felülírták. Igazi győztesként viselkedtek. A vae victis ókori elvét tartották követendőnek. Nem figyeltek sem a korábbi ígéreteikre, sem a legyőzöttek helyzetére. Új világot alakítottak ki a Párizs környéki békeszerződésekkel – amelyek sokkal inkább voltak a győztesek által megfogalmazott diktátumok, mint a vesztesek szempontjait is figyelembe vevő szerződések.

Megalázott vesztesek

Az akkor nagy háborúnak – később I. világháborúnak – nevezett, csaknem öt esztendeig tartó harcok vesztesei nemcsak egyszerűen legyőzettek, hanem meg is aláztattak a győztesek által. Nemzeti önbecsülésüket is sárba taposták, és a győztesek diadalittas elégedettséggel osztották az igazságot és a legyőzött országok területét az arra érdemeseknek vélteknek.

A háborút a vesztesek oldalán befejező Magyar Királyság mint az Osztrák–Magyar Monarchia társországa, a lehető legsúlyosabb büntetést kapta. Elveszítette területének több mint kétharmadát, magyar nemzetiségű lakosságának egyharmadát, és a békediktátum katonai előírásai segítségével örökre a legyőzött helyzetét írták elő a számára. E helyzet akkor sem politikai, sem katonai erővel nem tűnt megváltoztathatónak. A győztesek gyakorlatilag már 1919 tavaszára döntöttek Magyarország sorsáról. Európai kis országra fog változni a valamikori európai nagyhatalom, amelynek létezése sokak számára megcsonkított formájában is szinte elfogadhatatlan volt.

Új sérelmek váltották a régieket

A háború folyamán a Magyar Királyság területéből ígértek sok tízezer négyzetkilométert a Román Királyságnak, a Szerb Királyságnak, illetve a létrehozni szándékozott cseh-szlovák államnak, és ezeket az ígéreteket a győztesek be is tartották. S hogy ezeknek a betartott ígéreteknél a következménye egy soknemzetiségű ország feldarabolása lett, és így az egy soknemzetiségű ország helyett számos soknemzetiségű állam jött létre, nem megoldva, de tetézve a korábbi problémákat, már senkit nem érdekelt. Mert mivel is gondolták elejét venni a jövő háborújának a győztesek? Többek között azzal, hogy a soknemzetiségű állam(ok) helyét a nemzetállamok foglalják el Európa térképén – mert a világháború azért a területi kiterjedését tekintve inkább csak európai volt –, amelyek nem akarnak és nem is fognak nemzetársaik sérelmei miatt fegyvert fogni. A feltételezés természetesen csak álom maradt. A békekötések igazi értelmét, a tartós békét a Párizs környéki békerendszer nem hozta, nem hozhatta el. Az egykori sérelmeket újabb, másfajta sérelmek váltották fel és alapozták meg egy alig két évtizeddel később kirobbant háború lehetőségét.

Sebek a magyarság testén

Magyarország annak a háborúnak – a II. világháborúnak – is résztvevője és vesztese lett. De vajon miért vált a háború résztvevőjévé? Azért, mert nem tudta elfogadni és elviselni a trianoni igazságtalanságot. Trianon ugyanis nem a régi sebeket gyógyította be, hanem újakat ejtett egy nemzet egész testén. S ezek a sebek a magyarság egészét érintették. Nem csoda és nem véletlen tehát, hogy társadalmi állásra, politikai szimpátiára és felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül utasította el a trianoni békediktátumot az egész magyar társadalom. Konzervatívok és liberálisok, keresztyének és zsidók, szegények és gazdagok fogadták el a korszak általánossá vált jelszavát: Nem, nem, soha! Azaz nem, nem és soha nem fogadja el a magyarság a trianoni megaláztatást, az ország addig nem látott megcsönkítését, több mint hárommillió magyar kisebbségi sorsba taszítását. Horthy Miklós és Chorin Ferenc, Bethlen István és Peyer Károly, Juhász Gyula és Babits Mihály, Kosztolányi Dezső és Karinthy Frigyes, József Attila és még sokan mások remélték a trianoni igazságtalanságok megváltoztatását. Az igazságtalanságok és egészében Trianon elutasítása jelentette a nemzeti minimumot, a közös nevezőt a magyarság számára. Aki ezzel a nemzeti minimummal szembefordult (volna), kiírta (volna) magát a nemzetből.

Napjainkig ható tragédia

Trianon, ez a Párizs melletti Versailles-ban található kastély (abból is a nagyobb, a Nagy Trianon-palota) kitörölhetetlenül beleírta magát a magyar történelembe, a magyar szívekbe. Több mint kilenc és fél évtizeddel a magyarság számára tragikus következményekkel járó szerződés aláírása után is emlékeznünk és emlékeztetnünk kell arra, hogy a magyarság ezen XX. századi tragédiája napjainkig hat. Az egykoron elcsatolt területeken az elmúlt néhány évtizedben rohamosan csökkent a magyarság lélekszáma, a beolvadás végleges megsemmisüléssel fenyeget, a magyar múlt emlékei eltűnnek, és számosan írnak olyan új történelmet, amelyből bennünket kiírnak. Ha többért nem is, de legalább ezért emlékeznünk és emlékeztetnünk kell magunkat és másokat is a múltunkra. Arra a múltra, amely a miénk (is) volt, és amelynek hiteles bemutatása, megtartása a jövőnk záloga is lehet, mert múlt nélkül nem létezik sem jelen, sem jövő. Nekünk, magyaroknak pedig a múltunk, a jelenünk és a jövőnk is fontos és meghatározó. Ne vegye el tőlünk azt sem Trianon, sem a felejtés, sem más. S mivel lehet azt megtartani?

Együvé tartozás

Talán Juhász Gyula fejezte ki legszebben mindezt a Trianonról írott versében, amikor ezt írta: „Nem kell beszélni róla sohasem, / De mindig, mindig gondoljunk reá, / Mert nem lehet feledni, nem, soha, / Amíg magyar lesz és emlékezet, / Jog és igazság, becsület, remény.” Tegyük most mi is ezt, valamennyien magyarok! Élünk bár a világ bármely pontján, legyünk bár más hiten lévők, a politikáról és a világról másként gondolkodók, de magyar múltunk e szomorú emlékezetű történésének napján – amely napjainkra a nemzeti összetartozás napjává nemesedett – ne feledkezzünk meg arról, hogy magyarságunk kötelez bennünket: szétszakíttatásunkban is kifejezni a remélt együvé tartozást.

SZAKÁLY SÁNDOR

A szerző magyarországi egyetemi tanár, a Veritas Történetkutató Intézet főigazgatója

KA: A Trianon palota, az 1920-as békeszerződés helyszíne